
Lagalega hliðin – uppfyllir tækniforskriftin lög og reglur?

Bragi Freyr Kristbjörnsson

Viðskiptalögfræðingur hjá RSK

Helstu lög og reglugerðir

- Lög nr. 145/1994, um bókhald.
 - Reglugerð nr. 598/1999, um rafrænt bókhald, geymslu rafrænna gagna og lágmarkskröfur til rafrænna bókhaldskerfa.
 - Lög nr. 30/2002, um rafræn viðskipti og aðra rafræna þjónustu.
 - Lög nr. 28/2001, um rafrænar undirskriftir.
 - Lög nr. 50/1988, um virðisaukaskatt.
 - Reglugerð nr. 50/1993, um bókhald og tekjuskráningu virðisaukaskattsskyldra aðila.
 - Lög nr. 77/2000, um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga.
-

Almenn ákvæði um bókhald

- Bókhaldi skal haga þannig að á skýran og aðgengilegan hátt megi rekja viðskipti og notkun fjármuna. Það skal veita svo sundurliðaðar upplýsingar um rekstur og efnahag sem þarfir eigenda, lánardrottna og hins opinbera krefjast og nauðsynlegar eru til að meta megi tekjur og gjöld, eignir og skuldir.
 - Bókhaldið skal með tilliti til umfangs rekstrar og eðlis starfseminnar vera í samræmi við bókhaldsvenju og settar reikningsskilareglur eins og hún er á hverjum tíma, svo og ákvæði laga og reglugerða.
-

7. gr. laga um bókhald.

- Skrifleg lýsing á skipulagi og uppbyggingu bókhaldskerfis skal liggja fyrir og m.a. veita upplýsingar um tölvukerfi og tölvubúnað, tengsl við aðrar tölvur og hlutverk þeirra. Ef sjálfvirkri tölvuúrvinnslu er beitt í bókhaldi skal á sama hátt liggja fyrir lýsing á henni á þann hátt að unnt sé án erfiðleika að fylgja eftir og hafa eftirlit með meðferð hvers liðar. Reikningar bókhaldsins skulu sérstaklega tilgreindir og notkun þeirra greinilega afmörkuð, svo og lýsing á tekjuskráningu.
- Bókhaldið skal þannig skipulagt að auðvelt sé að rekja sig frá frumgögnum til færslna í bókhaldi, svo og frá færslum í bókhaldi til frumgagna, og milli niðurstöðu úr bókhaldi og ársreiknings. Jafnframt skal skipulag og stjórnun bókhaldsins við það miðuð að tryggja vörslu bókhaldsgagna og eðlilegt innra eftirlit. Með innra eftirliti er m.a. átt við verklagsreglur þar sem kveðið er á um meðferð skjala og ábyrgðar- og verkaskiptingu og haft er að markmiði að tryggja áreiðanlegt bókhald, örugga meðferð og vörslu fjármuna og að ekki hljóttist tjón af villum, mistökum eða misnotkun.
- Ráðherra getur sett reglur um færslu rafræns bókhalds, þar á meðal um hugbúnað vegna gagnaflutninga milli gagnaflutningskerfa, og um þau skilyrði sem þarf að uppfylla til að rafrænt bókhald sé fært í samræmi við lög og reglugerðir.

Skilyrði 2. gr. rg. nr. 598/1999.

- Þegar fært er rafrænt bókhald skulu auk skriflegra lýsinga á skipulagi bókhaldsins og uppbyggingu í samræmi við [7. gr. laga nr. 145/1994](#), um bókhald, liggja fyrir skriflegar lýsingar vegna gagnaflutninganna sjálfra og þeirra viðskiptafærslna sem rekja má til þeirra. Lýsingar þessar skulu gefa skýra mynd af öryggi og rekjanleika færslna, hvort sem þær eru í bókhaldskerfinu sjálfu eða sérstöku gagnavinnslukerfi vegna gagnaflutninganna.
- Þegar færslur í bókhaldinu eiga rætur að rekja til gagnaflutninga skulu liggja fyrir upplýsingar um það með hvaða hætti þeir aðilar sem stunda slík rafræn viðskipti haga samskiptum sínum, m.a. skráningu í gagnadagbók. Ef aðilar hafa gert samskiptasamninga við gagnaðila sinn vegna gagnaflutninga skulu þeir og liggja fyrir.

Áreiðanleiki skeyta

- Sérhver færsla í rafrænu bókhaldi skal byggð á áreiðanlegum og fullnægjandi skeytum sem rekja má til viðskiptanna hvort sem uppruni þeirra er utan fyrirtækisins eða innan. Með fullnægjandi skeyti er átt við annars vegar ytri frumgögn sem verða til við móttöku skeytis frá viðskiptaaðila, [sbr. 2. mgr. 8. gr. laga nr. 145/1994](#), og hins vegar er átt við innri frumgögn sem eru skeyti sem verða til innan fyrirtækisins, sbr. 3. mgr. 8. gr. laga nr. 145/1994. Skeyti sem liggja til grundvallar viðskiptum þegar svo háttar til um að bókhaldsskyldan hvílir eingöngu á seljanda vöru og þjónustu teljast vera innri frumgögn í þessu sambandi.
- Skeytin skulu bera sömu upplýsingar og fram eiga að koma á hefðbundnum fylgiskjölum.

Gagnadagbók

- Öll skeyti sem rekja má til viðskipta milli aðila skal skrá í sérstaka dagbók, sem nefnist gagnadagbók.
- Gagnadagbók skal vera tvískipt. Annars vegar skal vera gagnadagbók sem tekur við öllum innsendum skeytum til fyrirtækisins og hins vegar gagnadagbók sem tekur við öllum skeytum sem uppruna sinn eiga í fyrirtækinu. Heimilt er að skipta hvorri gagnadagbók upp eftir tegund skeyta sem móttækin eru eða send eða eftir tilteknum tímabilum. Skeytin skulu geymd í tímaröð og fá númer í samfelldri röð.
- Innihaldi gagnadagbókar má ekki vera unnt að breyta eða eyða.

Innihald reiknings

- Rafrænn sölureikningur, þar með talið prentað eintak hans, þarf að öðru leyti að uppfylla þær kröfur sem almennt eru gerðar til efnis sölureikninga.
- 1. Nafn, kennitölu og skráningarnúmer seljanda.
- 2. Útgáfudagur.
- 3. Nafn og kennitölu kaupanda.
- 4. Tegund sölu, þ.e. lýsing á hinu selda. Við sölu til skattskylds aðila skal lýsingin vera nægilega glögg til að ljóst sé hvort viðskiptin varði skattskylda starfsemi hans.
- 5. Magn, einingarverð og heildarverð eftir því sem við verður komið.
- 6. Hvort virðisaukaskattur er innifalinn í heildarfjárhæð eða ekki. Enn fremur skal sérstaklega koma fram hver fjárhæð virðisaukaskatts er.

Varðveisla bókhaldsgagna – 20. gr.

- Allar bækur, sem fyrirskipaðar eru í lögum þessum, ásamt bókhaldsgögnum og fylgiskjölum, svo og bréf, myndrit og skeyti eða samrit þeirra, þar með talin gögn sem varðveitt eru í rafrænu formi, á örfilmu eða annan sambærilegan hátt, skulu varðveittar hér á landi á tryggan og öruggan hátt í sjö ár frá lokum viðkomandi reikningsárs.
- Þrátt fyrir ákvæði 1. mgr. er félögum, sem fengið hafa heimild til að færa bókhald og semja ársreikninga í erlendum gjaldmiðli heimilt að varðveita gögn erlendis í allt að sex mánuði.
- Yfirvöld geta þó krafist aðgangs að þeim hér á landi og skal þeim þá skilað innan hæfilegs tíma. Bókhaldsgögn, sem eru á rafrænu formi, skulu ætíð vera aðgengileg yfirvöldum.

Er regluverkið fullnægjandi ?

- Tækniþróun undanfarinna ára og breyttir viðskiptahættir gera það að verkum að nauðsynlegt þykir að endurskoða reglugerð nr. 598/1999 á heildstæðan hátt.
 - Núverðandi reglugerð um rafrænt bókhald gefur hins vegar ekki nægjanlega skýra mynd af því hvernig málum skuli háttað, sérstaklega með tilliti til samskiptasamninga milli viðskiptaaðila og skráningu gagna í gagnadagbók.
 - Ekki sýnileg þörf á lagabreytingum.
-

Tækniforskriftin jákvæð – meðferð persónuupplýsinga.

- Tækniforskriftin vonandi til með að hafa jákvæð áhrif á þróun viðskipta með rafrænum hætti.
 - Mikilvægt að öryggi upplýsinga verði tryggt með auknum rafrænum viðskiptum.
 - Meðferð persónuupplýsinga viðkvæmt mál sem verður að vera í samræmi við ákvæði laga um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga.
-

Uppfyllir tækniforskriftin lög og reglur ?

- Farið hefur verið yfir helstu reglur sem gilda um rafræna reikninga.
 - Tækniforskriftin lögleg ef hún uppfyllir skilyrði laga og reglugerða.
-

Takk fyrir mig
